

HỌC PHẦN

TRIẾT HỌC MÁC - LÊNIN

1.2

TRIẾT HỌC MÁC-LÊNIN VÀ VAI TRÒ CỦA TRIẾT HỌC MÁC-LÊNIN TRONG ĐỜI SỐNG XÃ HỘI

(Slide này có thể được sử dụng cho quá trình tự học của sinh viên)

1.2

TRIẾT HỌC MÁC-LÊNIN VÀ VAI TRÒ CỦA TRIẾT HỌC MÁC-LÊNIN TRONG ĐỜI SỐNG XÃ HỘI

Chương 1

KHÁI LUẬN VỀ TRIẾT HỌC VÀ TRIẾT HỌC MÁC - LÊNIN

1.2. TRIẾT HỌC MÁC-LÊNIN VÀ VAI TRÒ CỦA TRIẾT HỌC MÁC-LÊNIN TRONG ĐỜI SỐNG XÃ HỘI

1.2.1. Sự ra đời và phát triển của triết học Mác - Lênin

1.2.2. Đối tượng và chức năng của triết học Mác - Lênin

1.2.3. Vai trò của triết học Mác – Lênin trong đời sống xã hội và trong sự nghiệp đổi mới ở Việt Nam hiện nay

1.2.1. SỰ RA ĐỜI VÀ PHÁT TRIỂN CỦA TRIẾT HỌC MÁC - LÊNIN

- a. Những điều kiện lịch sử của sự ra đời triết học Mác*
- b. Những thời kỳ chủ yếu trong sự hình thành và phát triển của triết học Mác*
- c. Thực chất và ý nghĩa cuộc cách mạng trong triết học do C. Mác và Ph. Ăngghen thực hiện*
- d. Giai đoạn Lênin trong sự phát triển Triết học Mác*

1.2.1. SỰ RA ĐỜI VÀ PHÁT TRIỂN CỦA TRIẾT HỌC MÁC - LÊNIN

a. Những điều kiện lịch sử của sự ra đời triết học Mác

b. Những thời kỳ chủ yếu trong sự hình thành và phát triển của triết học Mác

c. Thực chất và ý nghĩa cuộc cách mạng trong triết học do C. Mác và Ph. Ăngghen thực hiện

d. Giai đoạn Lênin trong sự phát triển Triết học Mác

a. Những điều kiện lịch sử của sự ra đời triết học Mác

Sự ra đời của
triết học Mác –
Lênin là sự
thống nhất giữa

Điều kiện khách quan

Nhân tố chủ quan

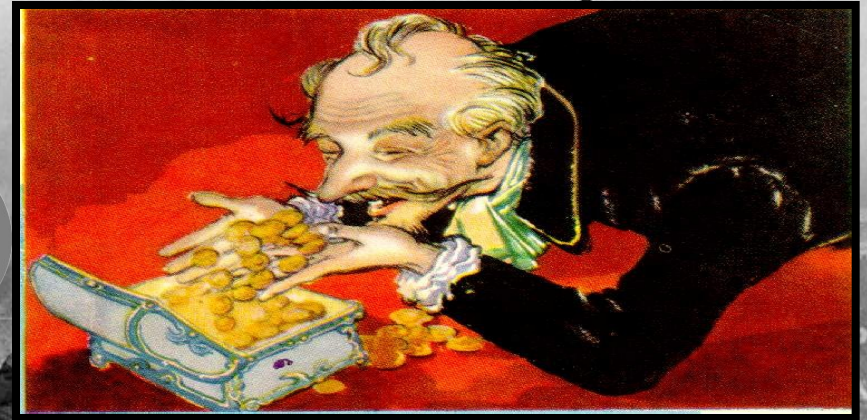
a. Những điều kiện khách quan

Điều kiện KT-
XH

Tiền đề lý luận

Tiền đề
khoa học tự nhiên

* Điều kiện kinh tế - xã hội

Bóc lột giá trị thặng dư tuyệt đối
là phương thức căn bản của
CNTB ở giai đoạn đầu

**CUỘC CÁCH MẠNG CÔNG NGHIỆP TƯ BẢN
& SỰ BỐC LỘT CỦA TƯ BẢN
ĐỐI VỚI LAO ĐỘNG LÀM THUÊ**

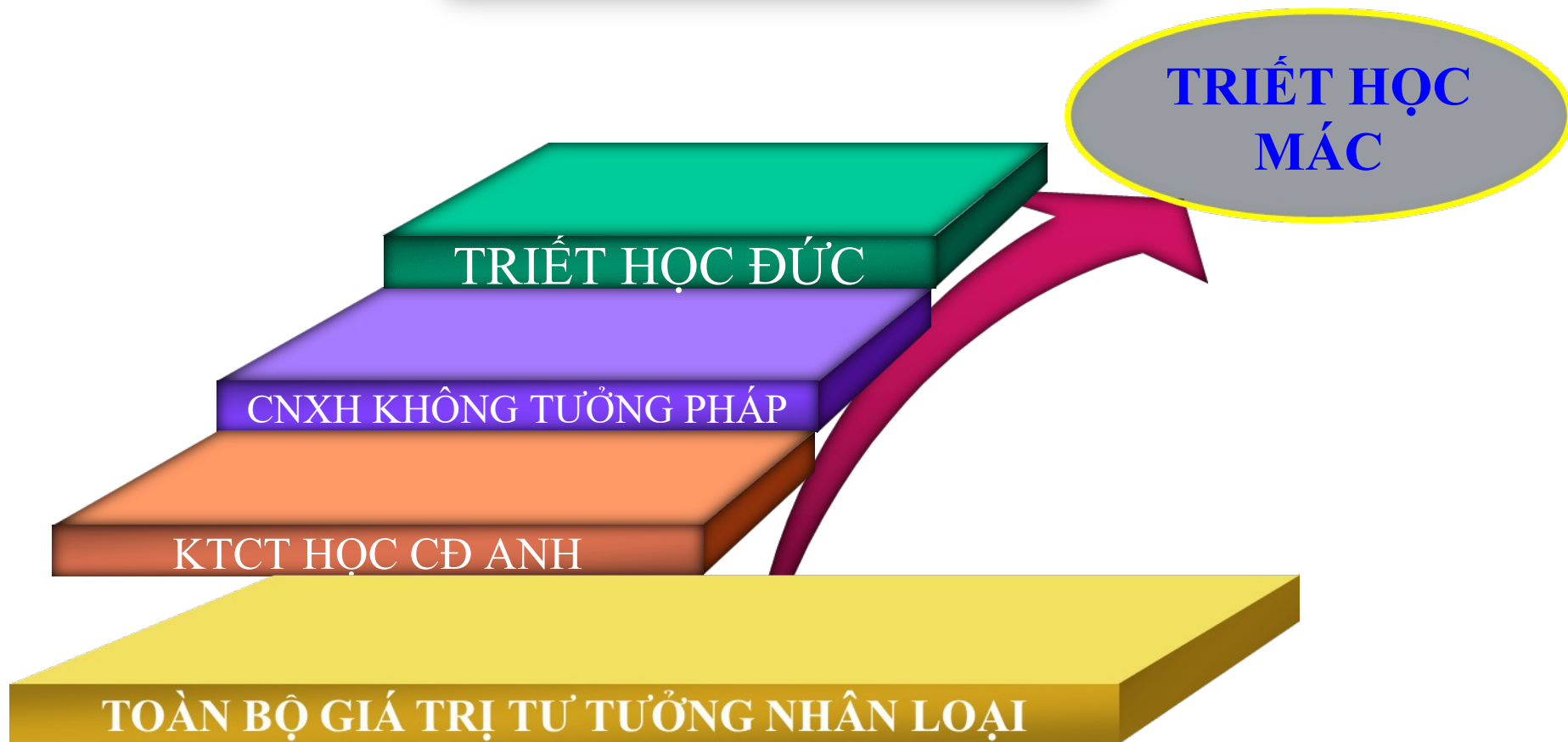
* Điều kiện kinh tế - xã hội

NHU CẦU RA ĐỜI LY LUẬN CÁCH MẠNG

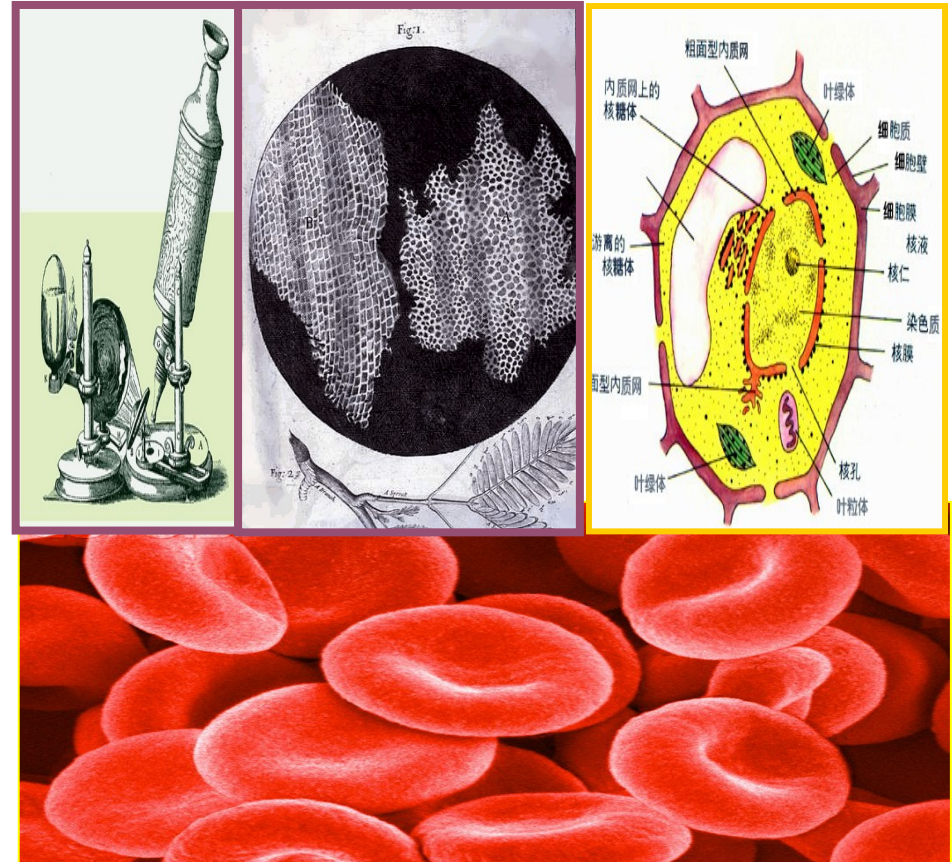
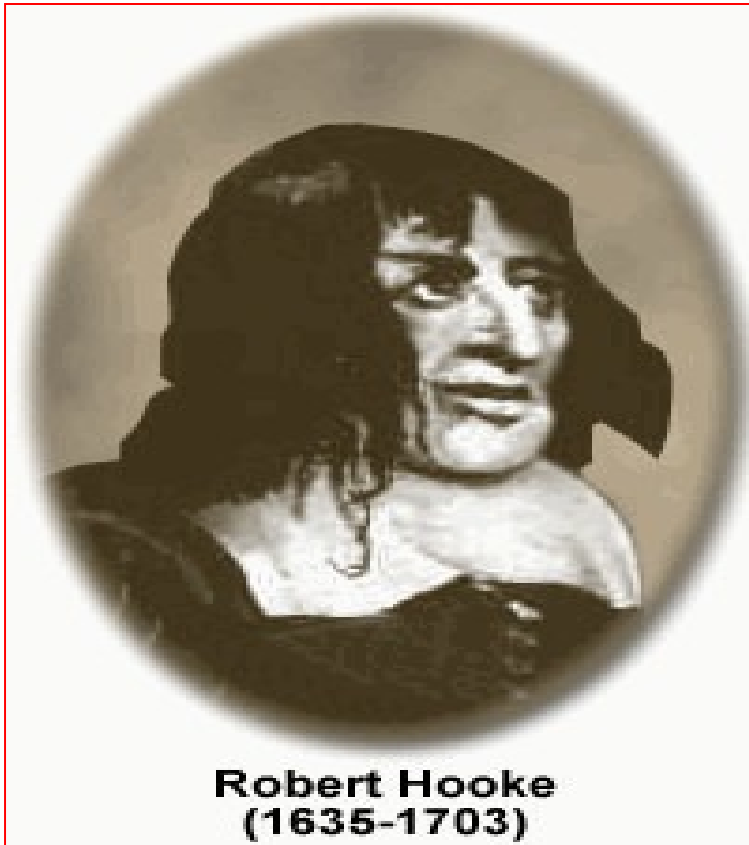

* Tiền đề lý luận

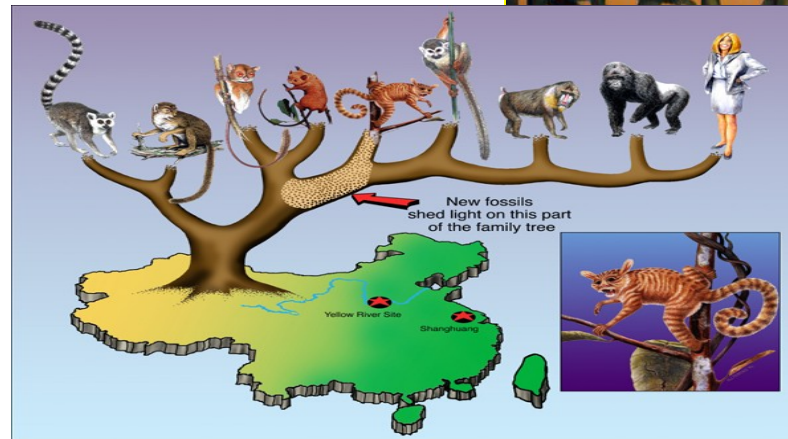
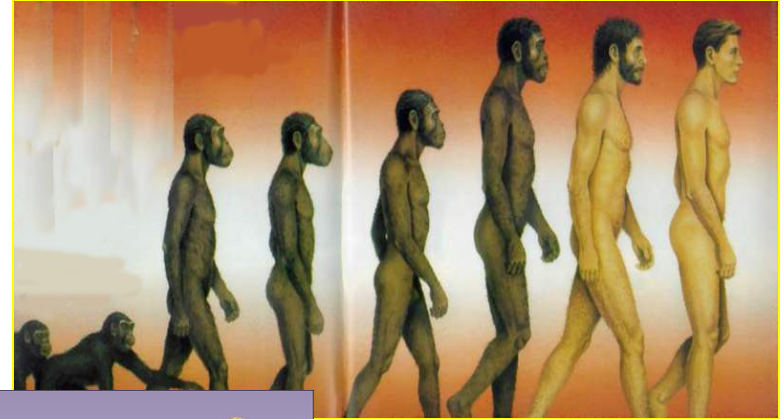
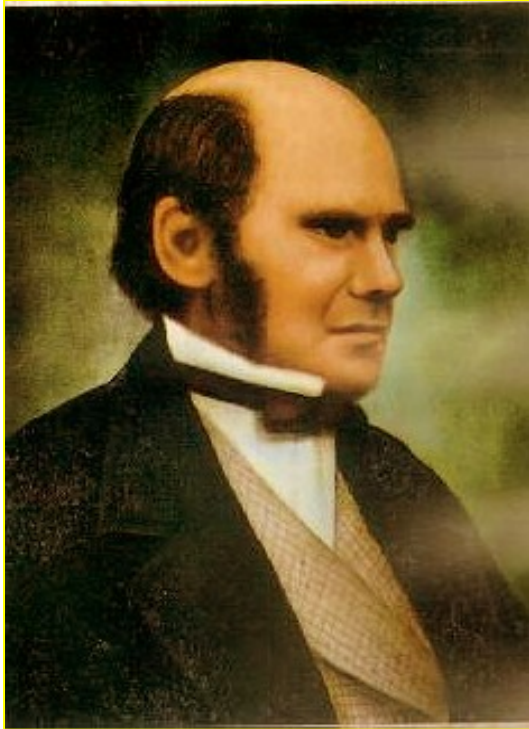
KẾ THỪA TOÀN BỘ GIÁ TRỊ TƯ TƯỞNG NHÂN LOẠI
TRỰC TIẾP NHẤT LÀ TỪ TRIẾT HỌC CĐ ĐỨC (ĐẶC BIỆT LÀ HEGEN & PHOIBẮC)

* Tiền đề khoa học tự nhiên

HỌC THUYẾT VỀ TẾ BÀO VỚI TƯ CÁCH LÀ
TÍNH THỐNG NHẤT CỦA TOÀN BỘ SỰ SỐNG 10

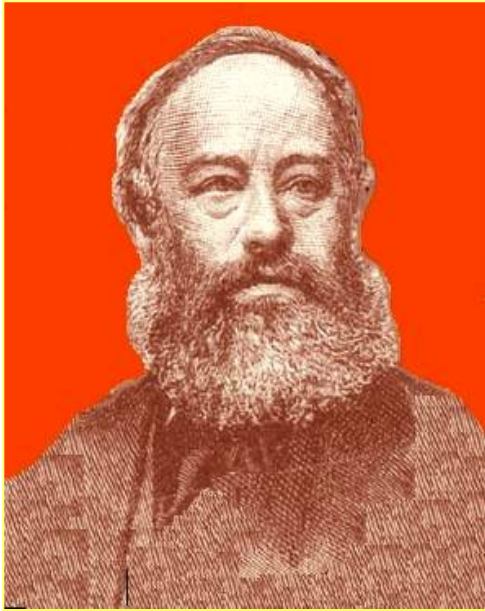
* Tiền đề khoa học tự nhiên

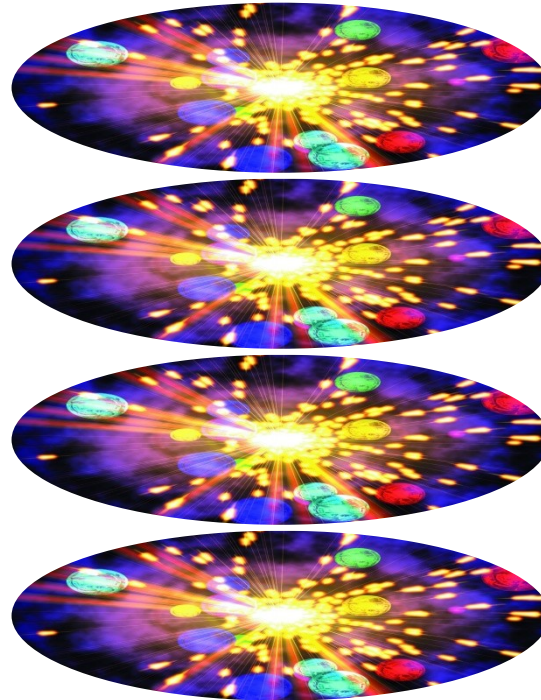
HỌC THUYẾT VỀ SỰ TIẾN HÓA CỦA CÁC LOÀI
VỚI TƯ CÁCH LÀ KHOA HỌC VỀ QUÁ TRÌNH PHÁT TRIỂN CỦA SỰ SỐNG

* Tiền đề khoa học tự nhiên

(Giulor (1818-1889,
Nhà Vật lý nước Anh)

Lomonôxop

HỌC THUYẾT VỀ TÍNH BẢO TOÀN VẬT CHẤT & NĂNG LƯỢNG
VỚI TƯ CÁCH LÀ KHOA HỌC VỀ TÍNH THỐNG NHẤT VẬT CHẤT & CHUYỂN HÓA CỦA GIỚI TỰ NHIÊN

b. Nhân tố chủ quan

C.Mác và Ph.Ăngghen
tích cực tham gia hoạt
động thực tiễn

Hiểu sâu sắc cuộc sống
khốn khổ của GCCN
trong nền SX TBCN nên
đã đứng trên lợi ích của
GCCN

*Nhân tố chủ
quan trong sự
hình thành
triết học Mác*

Xây dựng hệ thống lý luận để cung
cấp cho GCCN một công cụ sắc bén
để nhận thức và cải tạo thế giới.

Những thời kỳ chủ yếu trong sự hình thành và phát triển của triết học Mác

1841 - 1844

Thời kỳ hình thành tư tưởng triết học với bước chuyển từ chủ nghĩa duy tâm và dân chủ cách mạng sang chủ nghĩa duy vật và lập trường giai cấp vô sản.

1844-1848

Thời kỳ đề xuất những nguyên lý triết học duy vật biện chứng và duy vật lịch sử.

1848 - 1895

Thời kỳ C.Mác và Ph.Ăngghen bổ sung và phát triển toàn diện lí luận triết học.

Những thời kỳ chủ yếu trong sự hình thành và phát triển của triết học Mác

1841-1844

2/1848

1848-1895

Bước chuyển từ DT sang DV, DCCM sang CSCN

Đề xuất nguyên lý CNDVBC và CNDVLS

Bổ sung và phát triển toàn diện lý luận

5/42-1/4/1843: Báo Sông Ranh

1843-1844: Niên giáp Pháp - Đức

Góp phần phê phán triết học pháp quyền của Hegel. **Lời nói đầu (2/1844)**

Bản thảo KT-TH 1844

Gia đình thần thánh (2/1845)

Luận cương về Feuerbach (1845)

Hệ tư tưởng Đức (1845-1846)

Sự khốn cùng của triết học (1847)

Tuyên ngôn của đảng cộng sản (2/1848)

Tư bản 1 (9/1867)

Phê phán cương lĩnh Gôta (1875)

Biện chứng của TN (1873-1883)

Chống Duyrinh (1876-1878)

Nguồn gốc của gia đình, ... (1884)

L.Feuerbach và sự cáo chung của triết học cổ điển Đức (1886)

1.3. Thực chất và ý nghĩa cuộc cách mạng trong triết học do C. Mác và Ph. Ăngghen thực hiện

- Đã khắc phục tính chất trực quan, siêu hình của chủ nghĩa duy vật cũ và khắc phục tính chất duy tâm, thần bí của phép biện chứng duy tâm, sáng tạo ra một chủ nghĩa duy vật triết học hoàn bị là chủ nghĩa duy vật biện chứng.
- Đã vận dụng và mở rộng quan điểm duy vật biện chứng vào nghiên cứu lịch sử xã hội, sáng tạo ra chủ nghĩa duy vật lịch sử - nội dung chủ yếu của bước ngoặt cách mạng trong triết học.
- Đã sáng tạo ra một triết học chân chính khoa học, với những đặc tính mới của triết học duy vật biện chứng.

Thực chất và ý nghĩa cuộc cách mạng trong triết học do C. Mác và Ph. Ăngghen thực hiện

1

Triết học Mác có sự **thống nhất** giữa **TGQ** duy vật biện chứng và **PPL** biện chứng duy vật

2

Quan điểm **duy vật triệt để** (duy vật cả trong TN và trong XH)

3

Thấy được **vai trò thực tiễn** đối với nhận thức, lý luận (thống nhất lý luận và thực tiễn)

4

Vừa mang **tính khoa học** vừa mang **tính cách mạng**

5

Triết học Mác mang **tính mở** (sáng tạo)

1.4. Giai đoạn Lênin trong sự phát triển Triết học Mác

** Hoàn cảnh lịch sử V.I.Lênin phát triển Triết học Mác*

Cuối XIX, đầu XX: CNTB phát triển cao sinh ra CNĐQ, xuất hiện những mâu thuẫn mới đặc biệt GCTS >< GCVS.

Trung tâm cách mạng thế giới chuyển sang nước Nga và xuất hiện phong trào giải phóng dân tộc tại các nước thuộc địa cần hệ thống lý luận mới soi đường.

Những phát minh mới trong KHTN (vật lý học) dẫn đến sự khủng hoảng về TGQ... CNĐT lợi dụng những phát minh này gây ảnh hưởng trực tiếp đến nhận thức và hoạt động CM, nở rộ các loại CNĐT khoa học tự nhiên.

Các nhà tư tưởng tư sản tấn công nhằm xuyên tạc và phủ nhận chủ nghĩa Mác.

Giai đoạn Lênin trong sự phát triển Triết học Mác

1893-1907

BV và PT triết học Mác
nhằm thành lập Đảng
mácxít (CM lần 1)

Những người bạn
dân... (1894)

Chúng ta từ bỏ di sản
nào? (1897)

Làm gì? (1902)

Phê phán quan điểm
DT về LS, CN dân túy,
bảo vệ học thuyết hình
thái KT-XH

1907-1917

Phát triển toàn diện
TH Mác, chuẩn bị
CM XHCN

CNDV và chủ nghĩa kinh
nghiệm phê phán (1908)

Bút ký triết học (1914-
1916)

CNĐQ giai đoạn tốt cùng
của CNTB (1913)

Nhà nước và cách mạng
(1917)

Bảo vệ và phát triển quan
điểm DVBC và DVLS của
triết học Mác

1917-1924

Bổ sung TH Mác qua
tổng kết kinh nghiệm
xây dựng CNXH

Những nhiệm vụ trước mắt
của CQXV (1918)

CMVS và tên phản bội
Causky (1918)

Sáng kiến vĩ đại (6/1919)

Bệnh ấu trĩ “tả khuynh”
trong phong trào cộng sản
(1918, 1920)

Về tác dụng của CNDV
chiến đấu (3/1922)

Hoàn thiện nhiều vấn đề
của CNDVLS qua thực
tiễn CM XHCN

* *Giai đoạn sau Lênin*

Bối cảnh:

- Trước 1991: CNXH phát triển thành hệ thống; Cơ chế quản lý quan liêu, sai lầm, khuyết điểm; Khoa học, kỹ thuật phát triển, tồn tại xã hội có nhiều thay đổi.
- Sau 1991: hệ thống XHCN Liên xô và Đông Âu sụp đổ; thế giới đa cực, phân mảnh; toàn cầu hóa; CMCN 4.0
- CNTB có sự điều chỉnh và tiếp tục phát triển

Nội dung phát triển:

- Chủ yếu là phát triển CNDVLS, trên cơ sở thực tiễn xây dựng CNXH ở các nước XHCN.
- CNMLN được truyền bá rộng rãi; song cũng bị xuyên tạc, phủ nhận bởi một số trào lưu triết học hiện đại
- Các nước XHCN có cách tiếp cận và sử dụng chủ nghĩa Mác - Lênin một cách khác nhau.
- Sự phát triển lý luận ở Việt Nam

Tài liệu tham khảo:

1. Giáo trình Triết học Mác-Lênin, dùng cho sinh viên đại học hệ không chuyên lý luận chính trị. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia sự thật, 2021.
2. Giáo trình Triết học Mác-Lênin, dùng cho sinh viên đại học hệ chuyên lý luận chính trị. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia sự thật, 2021.
3. Giáo trình Triết học Mác-Lênin. Nhà xuất bản Chính trị quốc gia, 2010.
4. Tham khảo tài liệu tiếng Anh tại: <http://www.marxists.org/xlang/index.htm>
5. Xem Tuplin C.J.& Rihll T.E.: Science and Mathematics in Ancient Greek Culture(*Khoa học và Toán học trong văn hóa Hy Lạp cổ đại*), Oxford University Press, 2002.
6. Xem Michael Lahanas: Education in Ancient Greek(*Giáo dục thời kỳ Hy Lạp cổ đại*), <http://.hellenicaworld.com/Greece/ Ancient/en/ Ancient Greece Education.html>.